

Rezumate

Claudia MĂRGĂRIT – **Comportamentul de lectură al românilor și Anul Cărții în România**

E greu de imaginat o societatea modernă fără beneficiile aduse de carte, în general. De aceea, e foarte important de monitorizat și analizat consumul de carte sub toate formele lui, prin urmărirea unei serii de indicatori ce reflectă producția editorială, comportamentul de lectură sau frecventarea bibliotecilor. În ceea ce privește consumul de carte în România, situația este dezastroasă, conform *Barometrului de consum cultural* din 2017 și 2018, realizat de Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală (INCF), și *Anuarului Statistic al României*, în comparație cu piața și consumul de carte la nivel european. Din păcate, nici industria de carte autohtonă în raport cu cea europeană și în comparație cu celelalte țări nu arată prea bine, România situându-se pe una dintre ultimele poziții între țările din Uniunea Europeană; nici la numărul de titluri publicate într-un an sau la tirajul mediu pentru o carte raportat la un milion de locuitori România nu stă mai bine, înregistrând valori de până la 10 ori mai mici decât în țările ce conduc clasamentul. Aceste rezultate sunt consecința faptului că nu a existat o politică culturală națională și s-au agravat pe fondul degradării sistemului educațional și al nenumăratelor „reformate” din ultimii 30 de ani. În lipsa unor soluții la problemele industriei de carte, unele edituri au inițiat o serie de campanii și programe de promovare a lecturii, la fel și bibliotecile care derulează programe și proiecte de promovare a lecturii (serii de lecturi publice, cluburi de carte ș.a.). Un exemplu în acest sens este campania „*Dăm startul la citit*”, lansată de Biblioteca Națională a României în cadrul *Nocturnei Bibliotecilor* (din 27 septembrie 2019).

Cuvinte-cheie: *comportament de lectură, consum de carte, industrie de carte, campanie de lectură, promovarea lecturii, România.*

Doina HENDRE BIRO – **Scrisoarea directorului observatorului astronomic din Paris adresată primului astronom al observatorului fondat la Alba Iulia, la sfârșitul secolului al XVIII-lea**

Documentul în care Observatorul astronomic de la Alba Iulia, parte a Bibliotecii Batthyaneum, apare ca obiectiv științific european este (și) scrisoarea de răspuns trimisă de la Paris de către Joseph Jérôme Lefrançois de Lalande (1732-1807) lui Antonius Mártonfi, la data de 26 martie 1796 (aflată în arhiva Bibliotecii Batthyaneum, nr. inv. 12340). Aceasta face parte din corpul de documente care i-a aparținut episcopului Ignác Batthyány, depozitate în 1912, în camera blindată în care se păstrează și în prezent. Descoperită în urmă cu câțiva ani, în timpul cercetării aspectelor legate de tipografia episcopală, scrisoarea în limba franceză face obiectul acestui articol, datorită importanței ei documentare, dar și pentru că iminenta restituire a fost semnalată într-un alt articol apărut recent.

Astfel, mai întâi este redată traducerea textului integral al scrisorii (copia și transcrierea textului în limba franceză se află în anexe), urmată de o scurtă analiză a conținutului, asociată cu textul altei scrisori, aflată în fondurile Bibliotecii Observatorului astronomic din Paris – cea a baronului Franz Xaver von Zach către Pierre Picot (1746-1822), pastor protestant și colaborator al Observatorului astronomic din Geneva. Iar pentru o mai clară înscriere a Observatorului de la Alba Iulia în contextul științific al Europei secolului al XVIII-lea, va fi prezentată succint activitatea a două mari personalități cu rol determinant în istoria astronomiei – Jérôme Lalande, director al Observatorului din Paris, și Maximilian Hell (1720–1792), care a fondat un prim observator astronomic la Cluj, alese întrucât au avut, fie și tangențial, prin scrisori, o legătură cu actuala Bibliotecă Batthyaneum. Concluzia care se desprinde ar fi: instituția fondată la sfârșitul secolului al XVIII-lea nu poate fi valorificată decât prin corecta ei raportare la istoria politică, religioasă și științifică a Transilvaniei, în care au fost create, de-a lungul secolelor, adevăratele premise ale evoluției culturale și științifice, prin schimburi europene de valori morale și materiale. Prin urmare, Batthyaneum-ul, ca obiectiv cultural occidental, merită și trebuie să fie restituit ca atare.

Cuvinte-cheie: *Bibliotecă Batthyaneum, Observatoriu astronomic de la Alba Iulia, arhive, Jérôme Lalande, Antonius Mártonfi, Maximilian Hell.*

Cristian MLADIN – **Recenzia lui Johann Binder la opera *Initia Astronomica***

Articolul este traducerea unei recenzii de epocă, apărută în volumul *Siebenbürgische Quartalschrift*, vol. 7, din 1801, la paginile 152-175 din original (volumul poate fi accesat online ca open source la adresa https://books.google.ro/books?id=UuZGAAAACAAJ&printsec=frontcover&dq=Siebenbürgische+Quartalschrift,+1801&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwjI0_OZn9vdAhUQZ1AKHbjCBIUQ6AEIKTAA#v=onepage&q=batth&f=false). Este scrisă de Johann Binder (1767-1805), rectorul gimnaziului evanghelic din Sibiu (din 1804), autor al volumelor *Über die Sprache der Sachsen in Siebenbürgen* (1795), *Beiträge zur mathematischen Geographie von Siebenbürgen*, *De politia veteris urbis Romae*, pentru care primește, în 1791, un premiu din partea Universității din Göttingen. Lucrarea recenzată, care ar fi trebuit să fie prima lucrare dintr-o lungă și complexă serie de șase volume, este *Initia astronomica speculae Batthyanae Albensis* scrisă de primul director al observatorului astronomic de la Alba Iulia, Anton Mártonfi (1748-1799), numit în acest post de Ignatius Batthyány (1741-1798), episcopul Transilvaniei și fondatorul Bibliotecii care îi poartă numele.

Cuvinte-cheie: *recenzie, Johann Binder, Anton Mártonfi, Observatoriu astronomic de la Alba Iulia.*

Aurelia MIRCESCU – **Uniformizarea modului de lucru în descrierea bibliografică: privire istorică**

Articolul își propune să prezinte un scurt istoric al regulilor de catalogare, începând cu cele 92 de reguli din volumul *Rules for Compilation of the Catalogue* a lui Antonio Panizzi (1797-1879), director al British Museum și bibliotecar principal la Departamentul de cărți

tipărite, până la standardizarea descrierilor bibliografice din zilele noastre, pe baza Principiilor Internaționale de Catalogare (2016). Sunt amintiți Charles Ammi Cutter (1837-1903) cu a sa *Rules for a Printed Dictionary Catalogue*, apărută în 1876, prin care stabilește funcțiile catalogului și regulile de descriere bibliografică, sau Seymour Lubetzky (1898-2003), care au pus bazele codurilor de catalogare moderne. De asemenea, face o trecere în revistă a Principiilor de Catalogare de la Paris (1961), Declarația de Principii Internaționale de Catalogare din 2016, transformările ISBD de-a lungul anilor, AACR (Anglo-American Cataloging Rules), apărut în 1967, ediția a doua a acestuia – AACR2, din 1978, RDA (Resource Description and Access) din 2009 și modelele conceptuale (FRBR, FRAD, FRISAD, LRM) care reunesc toate manifestările unei lucrări astfel încât aceasta să vină în întâmpinarea nevoii de informare a utilizatorilor. Concluzia este una firească: standardizarea descrierilor bibliografice vine în ajutorul tuturor, eficientizează activitatea catalogatorilor și face posibil schimbul de date, astfel încât regăsirea informației să se realizeze rapid și eficient.

Cuvinte-cheie: *reguli de catalogare, standardizare, descriere bibliografică, istoric.*

Lenuța URSACHI – Wikipedia în serviciile de referințe ale bibliotecii universitare din România

Bibliotecile universitare din România sunt slab reprezentate în enciclopedia liberă *Wikipedia*, care se situează pe locul 5 în topul accesărilor pe Internet. Campania 1Lib1Ref, care se desfășoară anual, are ca obiectiv principal mobilizarea bibliotecarilor din întreaga lume cu scopul de a contribui cu o referință bibliografică în *Wikipedia*, oferind astfel oportunități de colaborare și de dezvoltare profesională. Articolul de față prezintă o soluție de integrare a *Wikipediei* în serviciile de referințe ale bibliotecilor universitare din România. Este descris pas cu pas procesul de creare a unei pagini wiki pentru o bibliotecă universitară (Biblioteca Universității „Dunărea de Jos” din Galați), accentul punându-se pe elementele cele mai importante care o caracterizează: citarea referințelor, legăturile cu alte pagini wiki, inserarea de imagini *Wikimedia*, caseta cu informații succinte, elementul *Wikidata*.

Cuvinte-cheie: *Wikipedia, pagina wiki, servicii de referințe, biblioteci universitare, Campania 1lib1ref.*

Juan Miguel PALMA PEÑA – Accesul deschis la publicațiile academice în bibliotecile instituțiilor publice de învățământ superior: propuneri și activități

Adoptarea societăților informaționale și ale cunoașterii (SIC) în domeniul bibliologic a dus la manifestarea unor multiple tendințe, provocări și obiective, declarate de către diferite organisme internaționale. Accentul a fost pus pe importanța publicațiilor realizate de cercetătorii și cadrele didactice din instituțiile publice de învățământ superior (IPIS), motivul fiind acela că sunt resurse indispensabile și care susțin structurile sociale. Astfel, resursele informaționale sunt foarte apreciate datorită avantajelor pe care le oferă în vederea atingerii

obiectivelor globale, cum ar fi dezvoltarea socială durabilă. Pentru crearea și consolidarea SIC și pentru îndeplinirea obiectivelor dezvoltării durabile, accesul deschis reprezintă o axă de legătură, întrucât încurajează accesul la informație. Din acest motiv, este necesar să se analizeze toate publicațiile academice cu ajutorul metodelor teoretice și empirice pentru înregistrarea, vizibilitatea și utilizarea lor în diferitele sisteme de regăsire a informațiilor. Una din principalele probleme este aceea că aceste comunități IPIS trebuie să cunoască și să pună în valoare produsele informaționale realizate în instituțiile lor, scopul fiind acela de a gestiona mai bine accesul deschis de către propriile biblioteci. Articolul este structurat în următoarele secțiuni: argumentarea etapei societăților informaționale și ale cunoașterii și obiectivele dezvoltării durabile în legătură cu accesul deschis la publicațiile academice IPIS în științe umane și sociale; propunerea conform căreia Dreptul la Acces deschis (DAA) să fie gestionat de către bibliotecile universitare specializate ale IPIS și considerații finale. Obiectivele avute în vedere sunt: analiza situației accesului liber la publicațiile academice publicate în științele umane și sociale ale IPIS; motivul pentru care publicațiile academice ar trebui să fie în acces deschis, prezentându-se și cadrul legal; propunerea conform căreia toate procedeele privind accesul deschis să fie gestionate de bibliotecile universitare specializate ale IPIS.

Cuvinte-cheie: *acces deschis, publicații academice, instituționalizare, instituții publice de învățământ superior (IPIS), obiective ale dezvoltării durabile.*

Mirel BERECHET, Luminița BERECHET – **Utilizarea programului de modelare econometrică EViews în statistica bibliotecilor. Studiu de caz**

În era informațională, bibliotecile, precum și alte instituții, trebuie să își adapteze modul de gândire și strategia la cerințele economiei de piață. Acest lucru presupune utilizarea modelării ca instrument important de gestionare a luării deciziilor. Modelul este o construcție teoretică, simplificată, menită să reprezinte realitatea într-un limbaj cantitativ. Astfel, modelul este o prezentare formalizată a problemei sau a realității studiate. În acest context, utilizarea programelor computerizate pentru analiza, prognoza și simularea econometrică EViews se poate dovedi a fi o soluție binevenită în bibliometrie, servind ca un sistem de sprijin pentru luarea deciziilor în managementul bibliotecilor. EViews, ajuns acum la Versiunea 9.5, oferă cercetătorilor, corporațiilor, agențiilor guvernamentale și studenților acces la statistici relevante, prognoză și modelare printr-o interfață inovatoare, ușor de utilizat, orientată spre obiecte. Software-ul acceptă o gamă largă de analize statistice de bază, care acoperă totul, de la testul simplu, descriptiv, până la testul parametric și nonparametric.

Cuvinte cheie: *statistici, decizie, management, software, opinie.*